

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

HISTORIAE EC||CLESIASTICAE PARS || PRIMA, QVA CONTI-||NENTVR ||
Eusebij cognomento Pamphili Cæsareæ Palæ-||stinæ Episcopi lib. 10.||
Eiusdem de vita Constantini magni lib. 4.|| Oratio Constantini magni ad
sanctoru[m] cœtu[m].|| Oratio eiusdem Eusebij in laudem Constanti-||ni
magni ad trigesimum ...

Christopherson, John

[Köln], 1569

De Imperatorum recantatione. Cap. XXIX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29861

riis machinis aliàs aliter innouare studebāt) sed ad Deū reuera, qui tam benigne nobis prospexit, accommodandam: quiq; non modo populo reconciliatus fuit, verum etiam ipsum malorum tanquam architectum, & cladis totius persecutionis præcipuum authorem infectatus, grauius exagitauit. Et quāuis ista diuino iudicio & decreto fieri oporteret, tamen vā, inquit sacer Dei sermo, per quem scandalum venit. *Matt. 18.* Illum ergo castigatio & pœna cælitus inuecta occupauit, & ex ipsa carne exorsa peruasit ad animum. Ex improviso enim in illis corporis partibus, quas natura ob verecundiam contexit atque abdidit, nascitur apostema: deinde in interioribus corporis recessibus, vlcus purulentum & fistulosum: Atq; isto rû insanabilis morsus intima depascebatur viscera, quæ quidem infinita vermium multitudine redundarūt: unde fœtor lethalis & pestifer efflatur: quando quidem vniuersa corporis moles ex nimia eius, antequam in morbū delabebatur, helluatione & ingluuie, in immensam pinguedinem commutata erat, quæ tum putredine contabefacta, intolerabile & horrendum spectaculum his, qui appropinquabant, exhibuit. Proinde ex medicis alij, qui exuberantem fœtoris graueolentiam ferre omnino non poterant, fuere eius iussu trucidati. Alij, tota corporis mole intumescente, & in salutis desperationem delapsa, cum nihil opis adferre valerent, crudeliter interfecti.

De Imperatorum recantatione.

CAP. XXIX.

ATqui tyrannus tantis cum miseris colluctans, tandem sua maleficia in pios homines admissa animo recognoscere cœpit. Mentem igitur recolligens, & tanquam rediens ad se, primū Deo omnium rerum creatori se cōfiteatur: deinde suis ad se accersitis, persecutionem cōtra Christianos sine dilatione sedare & cōprimere iubet: lege & decreto imperatorio, ipsos Christianos templa sua exædificare, rem maturare, consueta officia in illis facere, preces pro imperij statu fundere. Statim ergo ipso facto verbis prope consentiente, edicta

B b 2

impe-

EVSEBII HISTORIAE

imperatoria in singulis ciuitatibus palam diuulgantur, quæ quasi palinodiam & retractationem iniuriarum nobis illatarum complexa sunt, ad hunc modum :

Imperator Cæsar, Galerius, Maximinus, Inuictus, Augustus, Pontifex Max. Thebaicus Max. Sarmaticus Max. V. Persarum Max. Germanicus Max. Aegyptiacus Max. ij. Carporum Max. vj. Armeniorum Max. Medorū Max. Adiabenorū Max. Trib. Pot. xx. Dictator xix. Cos. viij. Pater patriæ, Procos : & Imperator Cæsar Flavius, Valerius, Constātius, Pius, Fortunatus, Inuictus, Augustus, Pontifex Max. Trib. Pot. Dictator, V. Cos. Pater Patriæ.

Procos.

Inter cætera, quæ pro communi reip. vtilitate & commo-
modo statuimus, volebamus iam antea ex veterum legū
instituti, & publica Romanorum disciplina, omnia cor-
rigi, inq; pristinum statum restitui : & prouidentiam ac-
curam haberi, vt Christiani, qui maiorum suorum sectā
& religionem deseruissent, ad rectam eiusdem institutio-
nem reuenterentur. Verum quoniam illi tanta animi in-
solentia inflati sunt, tantaq; elati arrogantia, vt quæ erāt
à veteribus decreta (quæ quidem fortasse maiores eo-
rum sanciuerant) nullo modo sequerentur, sed suo quo-
dam instituto, & vt cuique visum erat, sic quisque sibi cū
leges promulgare, tum easdem obseruare, tum in variis
locis varios hominum conuentus cogere veller, nos pro-
pterea edictum illico tulimus, vt ad veterum instituta se-
transferrent: vnde complures periculo vitæ obiecti,
nonnulli grauitè perturbati, varia mortis genera susti-
nuerunt. Et quoniam non pauci in eadē pertinacia per-
sistebant, & eos nec diis cælestibus debitum cultum tri-
buere, neque Christianorum Deo venerationem adhi-
bere videbamus, nos idcirco ad mansuetudinem nostrā,
& diurnam clementiæ nostræ consuetudinem, qua o-
mnibus hominibus veniam impartire solebamus, oculos
conuertentes, libentissime istud concessimus, vt homi-
nes denuo se libere Christianos profiteantur, vt ædes in
quibus conuenire solent, resarciant: sic tamen vt nihil
contra publicam Romanorum disciplinam moliantur.
Per alias itē literas iudicibus significabimus, quid in his
obser-

; obseruare oporteat. vnde Christiani hac indulgentia à
 ; nobis concessa deuincti, debent Deo suo obnixe suppli
 ; care pro nostra, pro reip. pro sua ipsorum salute, vt quo
 ; uis modo cum publicis rerum status integer & incolu-
 ; mis retineatur, tum ipsi in suis familiis absque cura & so-
 ; licitudine vitam traducere queant. Quin ille ipse qui
 ; huius edicti author fuit, non longo tempore post huius-
 ; modi confessionem habitam, è vita migravit, doloribus
 ; quibus erat oppressus, liberatus. Istum etiam fertur, præ-
 ; cipuumque calamitatis, quæ Christianis in persecutione
 ; contigerat, authorem extitisse: & iam pridem ante tu-
 ; multum à cæteris imperatoribus concitatum, Christianos,
 ; cū qui in illa militia versabantur, tum primū omniū,
 ; qui in ipsius familia degebant, vi ex fide auertere cona-
 ; tum: & illos ex dignitatis militaris gradu, in quo loca-
 ; bantur deiecisse: hos autem maxima contumelia & de-
 ; decore affecisse. Iam vero aliis intulisse mortem: ad ex-
 ; tremum cæteros imperatores, qui erant cum ipso in illo
 ; honoris amplitudine coniuncti, ad omnes Christianos
 ; persequendos commouisse: quorum imperatorum vitæ
 ; exitum scriptis mandare operæ pretium arbitror. Cum
 ; imperiū omnino inter quatuor principes esset diuisum,
 ; duo illorum qui & imperatores antea declarati fuerant,
 ; & honore prælati, cum non integro biennio, post perse-
 ; cutionis initium regnassent, se sicut ante à nobis demon-
 ; stratum est, abdicarunt imperio, atque reliquum vitæ suæ
 ; tempus plebeio & priuato quodam viuendi genere de-
 ; gerunt, huncq; vitæ finem, quem deinceps exponemus
 ; sunt consecuti. Alter & gradu honoris, & designationis
 ; tempore primas imperij partes affecutus, diuturna & as-
 ; pera in primis corporis ægrotatione pedetentim conta-
 ; bescens, occubuit. Alter secundas ab eo adeptus, pro-
 ; pter plurimos suos perditos & fraudulentos conatus,
 ; quos consciuisset in vita, dæmonis incitatione ac pulsu,
 ; extremum vitæ spiritum laqueo interrupit. Ex illis qui
 ; hos proxime secuti sunt, posterior, quem totius persecu-
 ; tionis caput & authorem fuisse diximus, tales cruciatus,
 ; quales supra ostendimus, tolerauit. Qui autem hunc in
 ; regno antegressus est Constantius, imperator benignif-
 ;

EVSEBII HISTORIAE

simus, mansuetissimusque, ut supra dixi, vniuersum regni sui tempus preclare pro imperij dignitate traducens, non propterea solum, quod in aliis rebus omnibus seipsum humanissimum & liberalissimum quibusque praeiuit, verum etiam quod persecutionis contra nos intentatae, nullo modo particeps fuit, imo vero pius sub eius imperij subiectos illaesos conseruauit & incolumes: ac neque sacras ecclesiarum aedes diruit, neque aliud quicquam maleficij in nos omnino molitus, per beatum reuera perque, foelicem vitae exitum obtinuit: solusque in suo regno propter ingenium filium, imperij successorem, principem in omnibus rebus modestissimum religiosissimumque, praecalam & gloriosam mortem oppetiuit. Eius autem filius simulac fuit in imperio constitutus, imperator summus & Augustus ab exercitibus appellatus, paternae erga nostram religionem pietatis vestigia diligenter est persecutus. Tale igitur vitae exitum superiores quatuor imperatores varijs temporibus habuerunt. Ex quibus solus ille, quem paulo ante posuimus, cum caeteris ad imperium deinceps ascitis, postea confessionem supra declaratam, per edictum scriptis editum omnibus palam fecit. Verum quid postea consecutum sit, iam considerandi opportuna se offert occasio.

EVSE-